

Ceramic Center

Feladó: "Ceramic Center" <ceramiccenter@ceramiccenter.hu>
Címzett: "Kedves Barátaim, Art-isták!" <ceramic@nadasto.hu>
Elküldve: 2010. május 5. 6:25
Tárgy: Ceramic Center 201016

Legendák: Zsolnay, Wartha, Petrik, Grofcsik, Déri, Gorka

Mai írásunkban a magyar kerámia műszaki fejlesztésében kiemelkedőt alkotó fejlesztők, kutatók, oktatók rövidített munkásságát vázoljuk fel, természetesen a teljesség igénye nélkül. A közös szakmán túl közös hobbijuk volt a feltétlen természetszeretet és tisztelet. Életük nagy részét ha csak tehették a természetben töltötték túrázással, evezéssel stb.

Az agyag atyamestere - Zsolnay Vilmos

Annak az embernek az élete, aki a köznapi háztartási igényeket így-úgy kielégítő 19. századi magyar fazekasmesterségből egy csapásra európai híru kerámiai gyáripárt és világhíru agyagművészetet alkotott, Zsolnay Vilmosnak az élete olyan, mintha egy Jókai-regényből lépett volna ki, mintha sohasem élt volna. 1828. április 27-én született Pécsen, jómódú dohány és norinbergi portéka árus, vagyis vegyeskereskedő öt fia közül a másodiknak. Apja, Miklós vérbeli üzletember volt, és Vilmos fiát is kereskedőnek szánta. Tizenegy éves korában oda állította a pult mögé, és ötévi inaskodása múltán a bécsi Politechnikum kereskedelmi tagozatára küldte, annak elvégzése után pedig, a kor szokásának megfelelően, vándorútra: bécsi, frankfurti, drezdai, müncheni nagy kereskedőházakhoz gyakornoknak. Zsolnay Vilmos szorgalmasan tanulta mesterségét, de minden kevés szabad idejét, gyermekkori vágyát kielégítendő, amelytől az apai szigor eltérítette, festészeti tanulmányokkal töltötte. 1847-ben tér t vissza Pécsre. 1848-ban mint a városi nemzetőrség tagja küzdött a szabadságharcsikeréért. Az önkényuralom első esztendeiben apja üzletében tevékenykedett, és amikor huszonöt éves lett, 1853-ban apja kiadta örökségét:

? Most már a magad talpán állhatsz. Alapot adtam s adok hozzá. Tanulhattál, utazhattál, gyakorolhattál, most pedig megkapod a vagyonomból a részed is. A Fő téri boltot szántam neked. Megér legalább 10 000 pengőforintot? Aztán köteles gondod legyen, hogy a beléd fektetett tőkepenz jól fialjon.

? Nem fog csalódni bennem, apámuram.

? Úgy gondoltam én is? És remélem, a piktorságot végleg kiverted a fejedből! Egy kereskedő nem ábrándozhat azon, hogy egy darab tiszta vásznat miként mocskoljon össze különféle festékekkel?

? Megbocsásson, apámuram, de a festészet az művészet...

? Eh! Éhenkórások találmánya, tehetetlenkedők ürügye a semmittevésre?

? Szépet alkotni hogyan lenne semmittevés?!

? Szépet alkotni? Álmodozás, azt pedig, hagyd? anyádnak. Tőle örököltétek, te is, testvéreid is ezt a? a? Áh! Én a szerencsédet adom a kezébe. Ez nem álom? 10 000 forint!

? De fekvő jószág, apámuram, amit mozgósítani kell.

? Igazságod vagyon. Lásd, így már az én fiam vagy. Nos?

? Tetézzé meg a jószágát, adjon kölcsönt is hozzá.

? Mennyit?

? A fele értéket, 5000 forintot.

? Megkapod, 5 százaléki interesre.

? Ötre adja, mint egy idegennek?!

? Hja, fiam, a kereskedelemben nincs komaság, sógorság, semmi. Tanuld meg: az üzlet az üzlet.

És Zsolnay Vilmos megtanulta. Négy év múlva már háromemeletes házat építtetett a Fő téren, s ott rendezte be a trafikkal bővített bazárt, amely Pécs legnagyobb kereskedése volt már. Nemcsak a környék boltjait látta el áruval, hanem kapcsolatban volt külföldi kereskedőházakkal is. Tőkéjét jól kamatoztatta. A 60-as évek elejére a kölcsönt is visszafizethette apjának, és tőkeszámlája 25 000 forintot tüntetett fel már. Zsolnay Vilmosnak ugyanis kereskedésén kívül más vállalkozásai is voltak. Szőlőt vásárolva, bekapcsolódott a borkereskedelembé, és meglátva a kereskedelmi kertészet jövőjét, műkertészetet rendezett be. 1865-ben pedig átvette Ignác bátyja inkább csak fazekasműhelynek nevezhető keménycserép-manufaktúráját, hogy testvérét a végleges bukástól megmentse. ? Ezzel következett be a nagy fordulat életében: a kereskedőből ? agyagművész lesz, És a harminchét éves férfi, mintha az elmulasztott esztendőket akarná behozni, lázas türelmetlenséggel, kettőzött hévvel tanulja a fazekasmesterséget. De már az indulásnál eltér a hagyományos módszerektől. Geológiát tanul, majd földtani kutatásokba kezd: agyagot keres, és jegyzőkönyvet vezet kutatásáról. Sorra járja a pécsi, Pécs környéki fazekasagyag-lelőhelyeket. Vagy hetvenféle agyagot vizsgál meg, és ahol megfelelőt talál, annak lelőhelyét megveszi vagy kibérli. Emellett azonban egyéb üzletre is volt gondja: 1867-ben elvállalta a pécs-üzögi vasútvonal megépítését. E munka során figyelt fel a samott és a tűzbiztos agyagáruk jelentőségére, A következő évben aztán megindította a korszerű erő- és munkagépekkel felszerelt durvakerámia-gyárát: megkezdve a samott és kőcserép, előbb a fajansz, majd a porcelán gyártását. Mivel azonban üzemvezetői sorra cserbenhagyták, elhatározta, hogy tovább fejleszti

agyagműves ismereteit, Hisz hamarosan tapasztalhatta, hogy ez nem elegendő a külföldön már jelentős ütemben fejlődő kerámiagyártás színvonalának eléréséhez. Zsolnay tudta, hogy ehhez a geológiai ismeret mellett kémiai tudás is szükséges és még valami.

? Portékája mutatja a fazekast, Imre öcsém, és a fazekasportékák azt mutatják, hogy a mesterek még mindig ragaszkodnak műhelyeik jellegzetes formáihoz és mázaihoz, pediglen a céh már régen nem ura a mestereknek.

? Te is tudod, bátyám, a szokás ereje nagy.

? Igaz, nálunk sajnos még ez a szokás, hogy a fazekasság az csak mesterség, pedig művészet lehetne? magyar művészet? világhírű művészet!

? Ha apánk élne, mondaná, már megint ábrándozol, Vilmos.

? Ábránd? Te is úgy véled? Mert te nem érzed azt, amit én?itt belül, hogy? ha leleplezhetem az agyagot, a festéket, a mázat? ha fellebbenthetem titkaikról a fátyolt, akkor művészt alkothatok. Akkor? a végtelen tengert, a szétszakadozó, ölelkező hullámok látványát teremthetem meg?akkor a tavaszt alkothatom meg, káprázatos színorgiájával? akkor formába gyúrhatnám a szivárványt is!

? Te tényleg álmodozol, Vilmos, de álomnak nagyon szép.

? Álom?? Úgy lehet, ma még, de holnap valóság! Tudom? Dehogynem álmodozom, öcsém? nos, a régi fazekasságból nemcsak művészetet kellteremteni, hanem egyúttal kerámiaipart is, és minden elmaradottságunkat behozhatjuk. Építészeti tárgyakat, alagsöveket, falburkolatokat, cserepeket kell gyártani. Mindazt, amire ma szükség van? Apám szavaival mindazt, ami a piacra kell.

Álom és valóság: e kettősség jellemzi Zsolnay Vilmos további életét, pontosabban az, hogy az ellentmondást mindig fel tudta oldani ?negyvenkét éves, amikor kémiai technológiát, égetéstechnikát kezd tanulni, és éjt nappallá téve kísérletezik. Végtelen türelemmel keresi az álommegvalósításának lehetőségét azért, hogy a magyar kerámiaipart megteremthesse. A kor kedvező volt számára. A kiegyezés után nemcsak politikailag, gazdaságilag is tágabb lehetőségek tárultak az ország elé. Műszaki műveltségünk fejlődése pedig a korszerű technikát alkalmazva, megindíthatta az ipari forradalmat.

Zsolnay 1872-ben átvette kerámiagyárának műszaki vezetését is, ettől kezdve pedig minden egyéb ? régi és újabb ? vállalkozásának csak az volt a feladata, hogy ezt az üzemet tőkeerős, korszerű gyárrá fejlessze. Az első lépést hamar megtette. Az 1873. évi bécsi világkiállításon bemutatott építkezési kerámiáival, valamint leányai: Teréz és Júlia tervezte, magyaros motívumú díszedényeivel elért sikere bizonyítja. Nemcsak kitüntetést, oklevelet szerzett, hanem versenyképes vállalkozásnak is bizonyult az osztrák és cseh konkurenciával szemben, sőt a külföld is felfigyelt rá.

Ez a siker viszont Zsolnay számára csak azt jelentette, hogy gyára elérte az európai szintet. Ő többet akart ennél, és hogy szakadatlan kísérletezésével elérte ezt a többletet, azt az 1878. évi párizsi világkiállításon igazolta. A magastűzben zománcozott s gyengéd elefántcsontszín sajátos bájával hódító díszedényei új kerámiafajtát jelentettek. A szakértőknek pedig rejtélyt ez a finom porcelánmázzal bevont, kissé áttetszőnek tűnő földpátanyag fortély. ?

A párizsi zsűri kételkedett a zománcólommentességében, mire Zsolnay temperamentumos fia, Miklós, aki a kiállításon a gyárat képviselte, az egyik remek példányt a zsűri szeme láttára földhöz csapta, átnyújtotta cserepeit tüzetesebb vizsgálatra. A szakértők kénytelenek voltak elismerni, hogy új technikájú kerámiát csodálhatnak meg, és mivel két technika egyesítését alkotta meg Zsolnay ? elnevezték porcelánfajansznak. Zsolnay Miklós pedig hazavihette apjának a világkiállítás nagydíját s a becsületrendet, mindezzel együtt pedig a világhírnevet.

? Így hát a párizsi urak nem tudták, hová tegyék az énvoire-porcelánomat?? Hm.

? Volt ám diskussio, bizony. Hasábokat írogatva boncolgatták rejtélyét? Tászában a literatúra, majd odaadom, de sokkal lényegesebb, atyám, az a két medália a kezébe. Büszke lehet rájuk!

? No, igen? a nagydíj? szép aranyérem. És a becsületrend? Ládd-é, ez igen találó, mert hát a becsületét kellett helyreállítani a magyar fazekasságnak.

? A Zsolnaynak hírnevét kellett megalapozni, atyám, és? nem mondja azt, hogy fazekas, hanem keramikus.

? Nem úgy, fiam, Zsolnay Vilmos egyszerű fazekasmester most is, aki hiszi, hogy egy magyar fazekasmester szíves igyekezete megmutathatja a világnak, hogy senkinél nem vagyunk alábbvalók? Megmutatni akartam becsületét a magyar kézművesnek, hogy az ország megbecsülését érhessem el. E medáliákat nemén, hazám kapta? De ez még a kezdet, nem állhatok meg itt. Még sokat kell küzdenem, amíg elérem a célt: hogy a becsület után a dicsőséget is megszerezem a magyar fazekasságnak, és? ezt csak én tudom megcselekedni, és hittel hiszem, meg is teszem!

Merész szavak egy ötvenéves férfi szájából, de Zsolnay szavának állt. Hogy minden idejét a fazekasságnak szentelhesse, felhagyott a kereskedéssel. 1880-ban eladta Fő téri nagykereskedését, sőt kerámiai portékái külföldi értékesítésének gondját is letette: rábízta a bécsi Wahlisch kereskedőházra. Felhagyott a fakitermeléssel, a kertészkedéssel is, és az eladott javak vételárát kerámiagyárának műszaki fejlesztésére fordította. De gondoskodott közel félezer munkásáról is. Lakásokat építtetett nekik, 1883-ban pedig hozzásegítette őket ahhoz, hogy betegsegélyző egyesületet alapíthassanak.? Zsolnay munkásainak jelentékeny része a dunántúli fazekasok köréből került ki, akiknek portékáira a keménycserép, a porcelán és a zománcos vasedény elterjedése következtében már faluhelyen is alig volt szükség, így fel kellett hagyniok iparukkal. Ezek azonban csak a fazekasok s nem keramikusok voltak, így a korongosok, festők, égetők vezető rétegét Zsolnay külföldről volt kénytelen toborozni. Mivel azonban a korszerű, művészi színvonalú kerámiagyártás kifejlesztésére irányuló programjához a magyar szakmunkásképzés is hozzátartozott, gyárában 1886-ban tanonciskolát nyitott. Az órák fele fizetett munkaidőben volt. A tananyag hangsúlya a művészetben, mert Zsolnay elsősorban műiparosokat, mai kifejezéssel: iparművészeket akart nevelni. Iskolája kiválóságát bizonyítja, hogy még külföldről is jártak oda tanulni keramikusok. De megmutatkozott Zsolnay másik arca is: a valóság ismerete. Nemcsak a kerámia művészetet, a kor igényeit kielégítő kerámiagyártást kívánván kifejlesztetni, 1883-ban megkezdte az ipari porcelán: mosdófelszerelések és távirdaszigetelők, a következő évben meg a csatornacsövek, 1885-ben pedig a kályhacsempék gyártását is. 1887-ben aztán elvágta az utolsó szálát is, amely a múlthoz kötötte: eladta a nagy trafikot, és még a kerámiagyár üzleti vezetését is fiára, Miklósrá bízta, hogy minden idejét a műszaki vezetésnek, főleg pedig kerámiai kutatásainak szentelhesse ? mert a célt még mindig nem érte el.

? Mint régi kereskedőtársának, meghiheti nekem, Zsolnay úr, jó szívvel mondom, ideje lenne már pihenésre gondolni.

? Mert hatvan esztendő van a hátam mögött? Ugyan, Dömötör úr! Én nem pihenhetek. A pihenés? az gyötrődés lenne nekem, ha nem rosszabb.

? De, Zsolnay úr, tisztelt barátom, gyárának üzletmenetele?

? Nem erről van szó, Dömötör úr! Maga most is kereskedő, de én csak voltam az, valamikor régen. Én fazekas vagyok, fazekasmester, akinek aza szíve vágya, hogy a magyar agyagipar becsületét helyreállítsa, hírnevét megalapozza.

? Már is sokat tett az érdekében.

? De nem eleget. Én sokkal többet tehetek.

? Tiszteltem önbizalmát mindég, Zsolnay úr, de?

? Nincs de! Tudom, mit tudhatok. Ismerem képességeimet?Tudtam, hogy megteszem, és meg is cselekedtem azt, amit eleddig egy keramikus sem a világon: a fajansztechnikát alkalmaztam a porcelánon. És? én kitalálom majd azt is, amit vagy háromszáz éve elfelejtettek a fazekasok: felfedezem a fémfényű máz titkát! Érti, Dömötör úr?

? Értem, érteném, azazhog? én bizony kereskedő vagyok. Az üzlethez értek, és tudom azt, hogy az ilyen díszedényeknek van ugyan piaca,vevőköre azonban kicsiny nálunk.

? De én külföldre is szállítok, és? ide figyeljen! Szépet nemcsak a dísz- hanem a haszontárgyakon is lehet ám csinálni. Mostanság pedig, mikoron a műépítészet avatott kezekben fejlődésnek lendül, nyílik az alkalom. A fajansz okszerű alkalmazásával az építészet számos feladatát megoldhatják, csak ehhez más fajansz kell, mint a mostani. És ezt a mást? nos, Dömötör úr,megnyugtathatom, közel vagyok e fajansz feltalálásához.

És 1891-ben jelentette a piacon új építészeti terrakottáját: a plutonitot, két év múlva pedig tökéletesített változatát: a pyrogránitot. Ezen, az időjárás viszontagságainak ellenálló, zsugorodásig keményre égetett kőanyagból Zsolnay külső, belső épületburkoló lapokat, színes épületdíszeket gyártott, amelyek ? többek között ? az Országház, a Múcsarnok,az Iparművészeti Múzeum épületén vagy Lechner Ödön műépítész sok épületén ma is bizonyítják Zsolnay technikai talentumát. A millenniumi kiállítás esztendejében Zsolnay gyártelepe már10 kataszteri holdnyi területen feküdt, 3 gőzgép mozgatta harminchét féle munkagép, 120 korong és 14 égetőkemence üzemelt a gyárban, s közel 800 munkás serénykedett, hogy a gyárat elhalmozó rendeléseknek eleget tegyen. És a hetvenfelé járó Zsolnay ezen, az ezredéves kiállításon bemutatott lüsteres díszedényeivel igazolta, hogy önbizalma jogos volt. ? A fémfényű máz titkát a középkori Itália majolikamesterei még ismerték, utoljára a 16. század e lején remekelt vele Gubbióban Georgio Andreoli. Zsolnay a bűvös római rejtélyét Wartha Vincével, a műegyetem professzorával közösen kutatta, az Iparművészeti Múzeum egyik gubbiói majolikáján végezve vegyelemzéseket, fénoxid-redukciókat,amíg sikerült felfedezni a titkot, és Zsolnay keze elővarázsolta az égetett agyagedényen a rubinpiros színben tündöklő, fémfényű mázt, amelyet a hajnalpír görög nevééről eoizinnak nevezett el. E titkot ugyan egyidejűleg Joseph-Theodore Deck francia keramikus is felfedezte, de ő csak a réz fényét utánzó, sárga lüstert alkotta meg. Zsolnay viszont, Warthától is különválva, egyedül kutatva

tovább, tökéletesen kidolgozta az új lüsztertechnikát. Eozinja a színskála és tartósság tekintetében túltett a gubbiói majolikán, és a színárnyalatok végtelen változatával ezeregyszekai mesehangulatot lopva díszedényeire, pazar művészi hatásokat ért el.

Eozinját az 1900. évi párizsi világkiállításon bemutatva akarta a világ tudomására hozni: mit tud a magyar fazekas, hogy a becsület utána dicsőséget is megszerezze. ? A sikert már nem érthette meg. Asztmája ágynak döntötte a hetvenöt éves öregurat. Egy asztalkára tételve, nézegette legkedveltebb eozin munkáit. Az avatatlan azt gondolhatta volna, hogy gyönyörködik bennük. Tekintete azonban nem az üzletember, nem is az iparospillantása volt, Zsolnay igazi énjét árulta el: a művésznek önmagával soha meg nem elégedettségét fejezte ki, mint ahogyan röviddel halála előtt tett kijelentése is: ?A kezdetnél tartok. Most tudom csak, mit lehetne még alkotni.? Nem alkothatott tovább. 1900. március 23-án ? ahogy kortársa, Lyka Károly fogalmazta: ? Az agyag legnagyobb magyar mestere örökre behunyta szemét.?

Öröksége azonban sokkal több, mint a majdnem 2 millióforintnyi vagyon, a 24 kemencés, 1000 munkással, köztük 170 kézfestővel dolgozó gyár. Amit utódaira hagyott, az a magyar kerámiaipar világhírve volt. Zsolnay Vilmos elérte célját. Mint a középkor nagy kézművesmesterei, tökéletesen megismerte anyagának minden tulajdonságát, munkájának minden technikai és gazdasági lehetőségét, és mint azok, nem dicsvágyból vagy haszonnyerésből, magasabb cél elérése érdekében tevékenykedett, ezért alkothatott mesterremeket: a hagyományos és a korszerű gyáripar szintézisét, s vele a magyar kerámiaművesség világhírnevét. Élete, mint minden díszedénye, ragyogóan színes és mesészerű volt. Minden sikerült neki, de ő mégis úgy érezte, hogy csak a kezdeteknél tart. **Az a tűz égette, amely az agyagból elővarázsolta a mesevilágot: az alkotás tüze.** S hogy a tűz kihunyott, nem egy Jókai-regény fejeződött be, hanem a magyar ipar egy hősi korszaka zárult: az az úttörő munka ért véget, amelyik na pjainkat alapozta meg, és amelynek Zsolnay Vilmos, a fazekasmester, egyik vezéralakja volt.

Zsolnay Vilmos gyermekei, az úgynevezett örökösök, már a harmadik generáció tagjai. Ők is hárman voltak: Teréz, Júlia, és Miklós. Mindhárman a gyárhoz kötötték életüket. Júlia és Teréz tervezőművészek voltak, Miklós pedig kereskedő, már nagyon fiatalon, 16 évesen apja mellett a gyár kereskedelmi vonalát irányította. A negyedik generáció tagjai már a kettős Zsolnay nevet viselik: a Mattyasovszkyak és a Sikorskiak. Teréz és Júlia férjeiről kapták a nevüket. Teréz férje volt Mattyasovszky Jakab, geológus, Júlia férje pedig Sikorski Tádé, építészmérnök. Általuk a család két ágra oszlott. Az ő gyermekeik és unokáik a jelenlegi Zsolnay "örökösök". Zsolnay Terézt vette feleségül Mattyasovszky Jakab, kiváló geológus, földtanász, akinek a szakértelmére, a porcelán alapanyagok kutatására és földtanára különösen számítottak a Zsolnay Művekben. Első gyermekük Mattyasovszky-Zsolnay Tibor, aki egy Nádassy lányt vesz feleségül, s házasságukból négy nagyszerű fiúgyermek született: & nbsp; Mattyasovszky-Zsolnay Miklós, a Zsolnay gyár jogi guruja, majd az egyik leghíresebb magyar cserkész, aki élete nagy részét Kanadában élte le, itt több város díszpolgárává választotta, majd pár éve hazatelepült, s 2005-ben itthon hunyt el Pécsen. Mattyasovszky-Zsolnay Tamás, kiváló mérnök szakember, a Zsolnay Művek budapesti gyárát is vezette még a háború utáni években. Több szakkönyv (pl. "Épületkerámiák Budapesten", stb.) szerzője. Mattyasovszky-Zsolnay Tibor, fia az atyai Vilmos nevet kapta, aki fiával (immáron a III. Vilmos), leányával és amerikai feleségével az USA-ban élnek. Mattyasovszky-Zsolnay Péter már röviddel a rendszerváltás után elhunyt, de a méltatlan börtönévek után még megérhette rehabilitációját. A II. Világháború utolsó napjáig Ő vezette a Zsolnay család kolozsvári gyárát, nagyszerű felesége Maria Antoinette Sulkovska hercegnő oldalán, akinek a Zsolnay államosítása után kreált ügy miatt elszünetelt 4 és fél évi börtön "prianszát" még Sólyom László államelnöknek sem sikerült idejében töröltetni, mert 2007. december 17-én, éppen 90. életévében elhunyt.

Wartha Vince (1844-1914)

Wartha Vince 1844. június 27-én született Fiumében (ma a horváth Rijeka, az Adria mellett). 1861-ben iratkozott be a József Polytechnikum (műegyetem) hallgatói közé, majd tanulmányait Zürichben fejezte be. Hazatérve rövid ideig a műegyetem kémiai tanszékén vállalt tanársegédi állást, majd Heidelbergbe ment, ahol ledoktorált. Ezután a zürichi műegyetemen vállalt állást, ahol magántanári címet is szerzett.

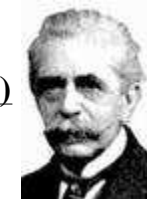
1867-ben meghívták a budapesti műegyetem ásványtani tanszékére helyettes tanárnak. 1870-ben kinevezték az újonnan alakított Kémiai Technológiai Tanszék professzorának. A Magyar Tudományos Akadémia tagja, a műegyetemnek több ízben rektora volt 1870-től 1897-ig. 1873-ban az MTA levelezőtagjává, majd 1891-ben rendes tagjává választották. 1908 és 1910 között ő volt az MTA másodelnöke. Azon fáradozott, hogy az MTA érdeklődését és támogatását amúszaki tudományok számára megnyerje. 1912-ben ment nyugdíjba. Második felesége az első magyar orvosnő, Hugonnai Vilma volt. Nagyszámú tudomány népszerűsítő írása főként annak a Természettudományi Társulatnak a kiadványaiban jelent meg, amelynek 1899 és 1910 között az elnöke volt. A Természettudományi Társulatvezetésében több mint 40 évig vett részt. Mint a kerámiai ipar nagy híré szakértője, tevékenyen vett részt a faenzai *Museo Internazionale delle Ceramiche* alapításában. Eötvös Loránd után 1899 ? 1902 között a Magyar Turista Egyesület elnöke.

Wartha gazdag tudományos munkásságot folytatott, így számos hazai ásványt és más természeti kincset megelemezett. A víz lúgosságára, továbbá tanítványaival Pfeifer Ignáccal a víz állandó és változó keménységének meghatározására kidolgozott módszerét a közelmúltig világszerte alkalmazták. Tevékeny szerepe volt a budapesti vízmű létrehozásában, ő javasolta a Káposztásmegyert a vízmű helyéül. Fontosak a hazai koks- és gázgyártás körüli érdemei. Wartha legkedvesebb munkaterülete kétségkívül a kerámiai ipar volt. E téren olyan eozin alapú mázkészítési eljárásokat fedezett fel, amelyek a pécsi Zsolnay-féle majolika páratlan csillogását és ennek révén sikerét meghozták.

1910-től kezdve betegsége munkásságát derékba törte, 1912-ben került nyugdíjba, 1914. július 20-án hunyt el. A Magyar Kémikusok Egyesülete évenként kiosztott *Wartha Vince-émlékérmét* alapított 1955-ben. Wartha Vince Kerámiaművészeti Alapítvány 2000-ben alakult a Wartha Vince Kerámiaművészeti Alapítvány, amelynek egyik célja egyebek közt Vásárhelyi Kerámia Szimpózium szervezése, az alapítvány elnöke Pannonhalmi Zsuzsa keramikumművész.

Petrik Lajos (1851. december 5., Sopron -- 1932. június 7., Budapest)

Középiskolai tanulmányait Sopronban és Pozsonyban végezte. Tanulmányait a grazi műegyetemen végezte, majd 1874 és 1879 között ugyanott tanársegédként dolgozott H. Schwarz mellett. Közben a boszniai hadjáratban kitüntetéssel vett részt. 1880-ban a budapesti állami ipariskolába a kémiai technológia tanárává nevezték ki, 1907-től az iskola igazgatója volt. Az 1880-as években kezdett kerámiai kutatásokkal foglalkozni. Szakcikkei a Földtani Intézet kiadványaiban, a Művészi Iparban és más bel- és külföldi szaklapokban jelentek meg. Társszerkesztője volt a *Turisták Lapjának*, amelyben hazánkban magas hegységeit számos cikkben ismertette. A Pallas nagy lexikona munkatársaként az agyag- és üvegyipar körébe vágó cikkeket írta. Főleg kerámiai kutatásokkal foglalkozott, a magyarországi porcelánföldről írt összefoglaló ismertetést.

1891. július 28-án Faith Mátyás és Faith István szepesi hegyivezetőkkel elvégezte a Karbunkulus-torony második megmászását -- ezt a megmászást akkoriban az elsőnek vélték és Petrik így is írta le a *A Karbunkulus-torony első megmászása, (Turisták Lapja 1892. 1. szám)* című cikkben. Valójában a Karbunkulus-toronyra elsőként Sieczka Maciej hegyivezető jutott fel már 1880 körül. A Tátrában sokat túrázott. Szenvedélyes fényképész volt, cikkeit saját felvételeivel illusztrálta. A Tengersizem-csúcsról és a Krivánról széthúzható, a Lomnici-csúcsról egyszerű panoráma képet készített. A Keleti- és Déli-Kárpátokat is fényképezte és írt róluk. Az MTE tisztségviselője volt: 1893-1894 között az MTE Budapesti Osztályválasztmányának tagja, 1895-1905 között alelnöke, az MTE választmányának tagja 1896-1910 között. 1895-1909 között a *Turisták Lapja* egyik szerkesztője. Több tátrai hágó és völgyátjáró helyét tisztázta, a Sedilko és Suchavoda hágók első átmászója és névadója, a Furkota- és Spara-hágó feltárója. A hegyekbe többnyire egyedül járt, néha hegyivezetők kíséretében, különösen a stóliai Rusznák Andrást kedvelte. Az első tátrai amatőr fényképészek közé tartozott, a Tátra nehezebben elérhető részeit is fényképezte. Neve a tátrai helyi nevekben a Közép-orom csoportjában a Petrik-csúcs és Petrik-csorba helyi névben maradt meg. A Magas-Tátra mellett bejárta a Déli-Kárpátokat, Retyezátot, Paringot, Fogarasi-havasokat és az Alpokat is. Budapesten vegyipari szakközépiskola viseli a nevét.

Prof. Grofcsik János (1890-1977)

Grofcsik János Pápán született, 1890. július 30-án. Vegyészmérnöki oklevelet a budapesti Műegyetemen szerzett 1912-ben. Munkásságát az Országos Kémiai Intézetben kezdte, majd a budapesti Felsőipariskola tanára, a városi Majolikagyár tanácsadója, a Kőszénbánya- és Téglagyár Társulat (Drasche) vezérigazgatója (1940-48), a Nehézvegyipari Kutató Intézet Szilikátkémiai Osztályának vezetője (1949-51), a Veszprémi Vegyipari Egyetem Szilikátkémiai Tanszékének professzora (1951-58). Hazai tűzállóipari és kerámiai nyersanyagok minősítésének kérdésével, új vizsgálati módszerek

kidolgozásával, agyagásványok szerkezetével és kerámiái égetés folyamán az agyagban végbemenő átalakulások vizsgálatával foglalkozott. A Szilikátkémiai Központi Kutató és Tervező Intézetnek haláláig tudományos tanácsadója, az MTA Szilikátkémiai Albizottságának (1950-57) elnöke, a Szilikátkohászati Főbizottság (1959-64) alelnöke, a Szilikátipari Tudományos Egyesületnek tiszteletbeli elnöke volt . 1977. június 6-án Budapesten hunyt el. Fia, Grofcsik Elemér (Lulu) vegyész mérnök, elektrokerámiai szakmérnök. (Kislőd, 1926. jún. 4.) Szülei: Grofcsik János vegyész mérnök, egyetemi tanár, Mayer Eleonóra htb. Nős, Alföldi Elvira közgazdász. Gyermeke: Alexandra (1989). Tanulmányai: 1945 Vörösmarty Gimnázium, Bp. 1952 VVE, vegyész mérnöki szak, 1975 elektrokerámia szak, műszaki egyetemi doktor. 1954-től 1958-ig a Kőbányai Porcelángyárban mérnök, gyáregység vezető. Az 1952-1954-es években az Építőanyagipari Minisztérium mérnöke. 1958-tól 1963-ig Budapesti Porcelángyár főmérnöke. 1963 és 1986 között a Kőbányai Porcelángyárban főmérnök, műszaki igazgató, igazgató. Az 1986-1990-es években a Híradástechnikai Egyesülés tanácsadó-szakértője. 1991-1992-ben a Kőbányai Porcelángyár felügyelőbizottsága elnöke. Az 1992-1994-es években a Keramik Kft. ügyvezető igazgatója, 1994 és 1999 között a Mediarc Kft. igazgatója. 1999-től Technokeram Kft. ügyvezető igazgatója, Bp. 1949-től a Szilikátipari Tudományos Egyesület tagja, helyettes főtitkára, főtitkára, társelnöke, örökös tagja. Kutatásai: szilikátipari technológia. Díjak: Szilikátipari Emlékérem, bronz, ezüst, arany. Kiváló Újító, arany. Ipari Nívódíj. METESZ Díj. Művei: Kerámia technológia. (Tanfolyami jegyzet.) Bp., 1955. - Tüzeléstechnikai ismeretek. (Tanfolyami jegyzet.) Bp., 1955. - Szilikátipari kézikönyv. Bp., 1982. - Magyar Építőipari Katalógus 2. Építőanyagok. Bp., 1983. Ct.: publikált az Elektrokémiai Közlemények, a Műszaki Élet, a Technika, az Építőanyag című lapokban és a Veszprémi Vegyipari Egyetem Tudományos Közlemények című periodikájában. I.: Természettudományos és műszaki ki kicsoda. I. köt. Bp. 1986.

Prof. Déri Márta (Nagyvárad, 1918. jún. 6.-Bp., Érd, 2000.júl. 5.) vegyész, egyetemi tanár

A műszaki tudományok kandidátusa (1953), doktora (1963). 1939-ben a budapesti Tudomány egyetemen vegyész diplomát, 1940-ben egyetemi doktori, 1951-ben a budapesti műegyetemen műszaki doktori címet szerzett. 1939-1941-ben gyakornok, tanársegéd a Pázmány Péter Tudományegyetem Kémiai Tanszékén. 1941 és 1950 között a Nagybátony-Újlaki Egyesült Iparművek-Kőbányai Porcelángyár kerámiaüzemének mérnöke, majd vezetője. 1950-től 1952-ig adjunktus, az 1952-1962-es években egyetemi docens a Budapesti Műszaki Egyetem kémiai technológia tanszékén. 1961-től 1963-ig egyetemi docens, 1963 és 1982 között tanszékvezető egyetemi tanár a Veszprémi Vegyipari Egyetem szilikátkémia tanszékén. 1983-tól nyugdíjas egyetemi tanár, 1995-től professor emeritus a Veszprémi Egyetemen. A hazai szilikátipari szakemberképzés meghatározó személyisége volt, mérnökgenerációk nőttek fel a keze alatt. Számos tisztséget töltött be tudományos és kulturális egyesületekben, az MTA különböző bizottságaiban. Az Építőanyag folyóirat szerkesztőbizottságának volt tagja. 1965-1969 oktatási rektor-helyettes a Veszprémi Vegyipari Egyetemen. Tudományos munkássága elsősorban a kerámiákra, azon belül a műszaki kerámiákra terjedt ki. Megoldotta az Európában újdonságnak számító, nagyméretű nagyfrekvenciás szigetelők gyártását, ami a háború után lehetővé tette a lakihegyi adótorony újjáépítését. Úttörő jelentőségű munkát végzett a szilikátok termikus stabilitásának vizsgálata terén. Tudományos eredményeit közvetlenül hasznosította az egyetemi képzésben. Kiemelkedő eredményeket ért el a híradástechnikai kerámiák, ferroelektromos anyagok kutatásában. Élete során számos szakmai díjban, kitüntetésben volt része. A Magyar Tudományos Akadémiától az Eötvös József Koszorú kitüntetést kapta. Több kézikönyv, mint pl. a Szilikátipari kézikönyv társszerzője és szerkesztője. Száznál több közleménye jelent meg szakmai folyóiratokban és egyéb kiadványokban, valamint több mint 200 előadás szerzője. Több szabadalom társhelfelalója. M.: Összefüggések titán-oxid tartalmú polikristályos félvezetők és dielektrikumok szerkezete és villamos tulajdonságai között. (Doktori értekezés.) Bp., 1962. - Legjelentősebb, angolul is kiadott munkája: Seignette-elektromos kerámiái anyagok. (Monográfia.) Bp., 1963. - Ferroelectric Ceramic. Bp., 1966. - Szilikátkémiai technológia. (Társszerző.) Veszprém, 1976.

Gorka Géza (Nagytapolcsány, 1894. Szeptember 6. - Verőce, 1971.Szeptember 25.)

Tanulmányait az 1910-es években kezdte, festészetet tanult, majd fazekas inasnak állt Badár Balázs mezőtúri műhelyében. 1920-tól 1921-ig Németországban, Karlsruheba tanult Paul Mannál és Max Lugernél. 1923-ban Nógrádverőcére költözik és a Floris bankház megbízásából megalakítja a Keramos Rt-t. A Németországi Majolika Manufakturban tanultakat hasznosítva az üzemműszaki vezetője lesz. Az üzem 1927-es tulajdonos váltása után, Lonkay Antallal együtt kilép a cégből és megalapítja saját verőcei műhelyét. 1928-tól kezdve rendszeresen kiállít az Országos Iparművészeti Társulat hazai és külföldi kiállításain. A harmincas évek elején még főképpen figurális egyszínű repesztett mázas kerámiákat tervez, de már elkezdti saját mázkísérleteit is. Ez idő tájt, az iparművészeti iskola agyagipari szakán tanító Jákó Gézától vesz magánórákat. 1933-ban részt vesz a milánói iparművészeti triennálén, ahol ezüstérmét kap. A harmincas évek egyik legtöbbet kiállító művésze, szinte minden jelentősebb kiállítás szereplője. Szerepel az 1934-es brüsszeli, az 1937-es párizsi, és az 1939-es New York-i világkiállításon is. 1935-től kialakul műveinek sajátos stílusa. Egyre több és bonyolultabb máztechnikákat alkalmaz. A népi fazekashagyományok tovább vitelével művein egyre több a régi erdélyi, felvidéki és Habán díszítő elem. A harmincas évek végén ónmázás Habán stílusú kerámiákat is készít. 1943-44 között Losoncon megalapítja a Nógrádi Palóc Háziipari Kerámia Műhelyt. 1945-ben műhelyét és a kerámiagyűjteményt súlyos veszteség éri. A háború után a budapesti Zsolnay gyárban, Mattyasovszky Lászlóval 1200 fokon égetett kerámiák sorozatgyártását kezdi meg. Ezek főképpen funkcionális tárgyak, de egyedi műveket is készít. Az államosítás után visszatér Verőcére. 1955-ben megkapja a Munkácsy-díjat, 1963-ban a Kossuth-díjat. Leánya Gorka Livia (Nógrádverőce, 1925. március 5.) 1947-ben tett fazekas mestervizsgát. Mestere édesapja, Gorka Géza volt. Önálló, szabad foglalkozású művész, 1959-ig verőcei Gorka-műhelyben dolgozott, azóta saját műtermében alkot. Művészetének forrása a természet, jellemző tárgyai a nagyméretű, aszimmetrikus edények, az idolkok, halak, madarak, kövek. A korongolás előtti ősi agyagalakítást követi. Egyedi tárgyakat hoz létre, szeret sorozatban, tárgycsoportban gondolkodni. Magas tűzű, egyéni készítésű anyagokkal, kőanyaggal, oxidos agyagmázakkal dolgozik, az agyagot gyakran fémmel ötvözi. Erőtéljes plasztikai hatású munkáinak színvilága visszafogott. A MKISZ (1956), a Művészeti Alap, majd MAOE (1955) és a AIC tagja.

E heti "ütős" ajánlatunk 2010.05.05. 8.00-tól 05.11.-én 17.00-ig

Alacsonytüű mázak / earthenware glazes:

Azonosító	Égetési hőfok C	Égetett szín	Égetett szín kép	hőtágulás	Ár br.Ft/kg	Ár br.Ft/kg	Ár br.Ft/kg
-----------	-----------------	--------------	------------------	-----------	-------------	-------------	-------------

Code	Firing range C	Fired color	Fired color picture	coe -10- 6/K	BHuFt/kg >1kg	BHuFt/kg >10kg	BHuFt/kg >50kg
<u>Transzparens fényes mázak / transparent glossy glazes:</u>							
AT 10	960C- 1050C	Színtelen		8,7	1967,-	1573,-	1376,-
AT 31	960C- 1050C	Színtelen		6,2	1100,-	880,-	770,-
AT 32	960C- 1050C	Színtelen		6,6	410,-	350,-	310,-
AT 94	960C- 1050C	Színtelen		6,9	430,-	370,-	330,-

							
AT 379	960C-1050C	Zöld		7	2250,-	1800,-	1575,-
AT 380	960C-1050C	Sötétbarna		7	1170,-	1010,-	900,-
AT 381	960C-1050C	Kék		7	2475,-	1980,-	1732,-

AT 382	960C-1050C	Sárga		7	2038,-	1630,-	1426,-
AT 389	960C-1050C	Barna		7	1870,-	1497,-	1308,-
AT 390	960C-1050C	Zöld		7	1788,-	1430,-	1251,-
AT 391	960C-1050C	Sárga		7	1870,-	1497,-	1308,-

AT 392	960C-1050C	Kék		7	2158,-	1727,-	1511,-
AT 8	960C-1050C	Aranybarna		7,2	1950,-	1560,-	1365,-
ATCLV10	960C-1050C	Zöld		7,4	2324,-	1858,-	1627,-
Fedő fényes mázak / opaque glossy glazes:							
AT 102	960C-1050C	Fehér		6,9	450,-	390,-	350,-

AT 198	960C-1050C	Fehér		6,2	907,-	726,-	634,-
AT 211	960C-1050C	Fehér		6,3	715,-	572,-	501,-
AT 219/N	960C-1050C	Fehér		6,7	770,-	617,-	539,-
AT 222	960C-1050C	Fehér		6,4	609,-	489,-	427,-

AT 35	960C-1050C	Fehér		6,3	420,-	360,-	320,-
AT 95-1	960C-1050C	Fehér		6,8	495,-	397,-	346,-
AT 542/D	960C-1050C	Olasz piros		7	4200,-	3360,-	2940,-
CTF 8105	960C-1050C	Fekete		6,8	1526,-	1224,-	1073,-

CTK 8051	960C-1050C	Kék		6,8	2200,-	1760,-	1540,-
CTK 8071	960C-1050C	Világoskék		6,9	1775,-	1420,-	1243,-
CTL 8301	960C-1050C	Lila		6,9	1581,-	1265,-	1107,-
CTL 8311	960C-1050C	Lila		6,9	1388,-	1110,-	971,-

CTN 8351	960C-1050C	Narancssárga		7	2681,-	2145,-	1877,-
CTP 8201	960C-1050C	Piros		7	3561,-	2849,-	2494,-
CTP 8271	960C-1050C	Bordó		6,9	2035,-	1628,-	1424,-
CTS 8001	960C-1050C	Citromsárga		6,8	963,-	770,-	674,-

CTS 8011	960C-1050C	Napsárga		6,8	1389,-	1111,-	972,-
CTZ 8152	960C-1050C	Fűzöld		6,9	1155,-	924,-	809,-
CTZ 8161	960C-1050C	Békaöld		6,8	990,-	792,-	694,-
CTZ 8171	960C-1050C	Türkiz		6,9	1478,-	1182,-	1035,-

PTK 9137 940C-960C

Kék

6,9

2255,-

1803,-

1579,-

PTK 9139 940C-960C

Kék

6,9

2489,-

1992,-

1742,-

PTN 9201 940C-960C

Narancssárga

7

3864,-

3092,-

2704,-

PTP 9221 940C-960C

Bordó

7

3220,-

2580,-

2250,-

PTS 9101	940C-960C	Sárga		7	1952,-	1561,-	1367,-
PTS 9102	940C-960C	Sárga		7	1952,-	1561,-	1367,-
PTS 9115	940C-960C	Sárga		6,9	2158,-	1727,-	1511,-
Matt mázak / mat glazes:							
ATM 172	960C-1050C	Fehér		6,9	919,-	735,-	644,-

ATM 2	960C- 1050C	Fehér		7	2038,-	1630,-	1426,-
-------	----------------	-------	--	---	--------	--------	--------

További Híradóról való leiratkozáshoz kérjük kattanj az alábbi linkre: [leiratkozás](#)

No virus found in this incoming message.

Checked by AVG - www.avg.com

Version: 9.0.814 / Virus Database: 271.1.1/2852 - Release Date: 05/03/10 20:27:00